

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIEŠOJO SAUGUMO TARNYBOS
Į S T A T Y M A S**

2006 m. rugsėjo 19 d. Nr. X-813
Vilnius

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato Viešojo saugumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Tarnyba) paskirtį, veiklos principus ir teisinius pagrindus, uždavinius, funkcijas, struktūrą, finansavimą, veiklos kontrolę, bendradarbiavimo su valstybės ar savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis pagrindus, Tarnybos pareigūnų įgaliojimus, teises ir pareigas, atsakomybę ir prievartos panaudojimo teisėtumo sąlygas.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Ekstremali situacija** – padėtis, kuri atsiranda dėl gamtinių, techninių, ekologinių ar socialinių priežasčių ar karo veiksmų ir sukelia staigų didelį pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, turtui, gamtai arba lemia žmonių žūtį, sužalojimą ar didelius turtinius nuostolius.

2. **Ypatinga situacija** – riaušės, masiniai neramumai, grupiniai veiksmai, kuriais pažeidžiama viešoji tvarka ar priešinamasi teisėsaugos pareigūnams, riaušės laisvės atėmimo vietoje ar grupinis pasipriešinimas laisvės atėmimo vietos administracijai, kai jų metu vyksta pogromai, padegimai, įkaitų grobimai ir kitokie tyčiniai veiksmai, taip pat laisvės atėmimo vietoje laikomų asmenų pabėgimas, įkaitų paėmimas ar kitokie tyčiniai veiksmai, šurkščiai pažeidžiantys laisvės atėmimo vietų vidaus tvarką.

3. **Psichinė prievarta** – įspėjimas apie ketinimą panaudoti fizinę prievartą, specialiąsias priemones, šaunamąjį ginklą ar sprogstamąsias medžiagas. Psichinei prievartai prilyginami įspėjamieji šūviai.

4. **Fizinė prievarta** – fizinės jėgos, kovinių imtynių veiksmų, tarnybinių šunų naudojimas.

5. **Specialiosios priemonės** – Tarnybos ginkluotę sudarančios lazdos, antrankiai, surišimo priemonės, dujos, tarnybiniai šunys, transporto priverstinio sustabdymo ir kitos įstatymų leidžiamos ir vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintos priemonės.

6. **Sulaikymas** – Tarnybos funkcijas atliekančio Tarnybos pareigūno veiksmai, kuriais fiziškai apribojama nusikalstamos veikos padarymu įtariamo asmens ar ją padariusio asmens, pabėgusio iš laisvės atėmimo vietos ar konvojavimo metu, taip pat atsisakančio įvykdyti teisėtą reikalavimą padėti ginklą ar kitą daiktą, kuriuo galima sužaloti žmogų, laisvė siekiant nutraukti neteisėtus veiksmus ir perduoti tą asmenį policijos ar kitų kompetentingų įstaigų pareigūnams.

3 straipsnis. Tarnybos teisinė forma ir veiklos teisiniai pagrindai

1. Tarnyba – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui atskaitinga nuolatinės specialiosios parengties valstybės įstaiga, kurios paskirtis – atkurti ir (ar) užtikrinti viešąją tvarką ypatingų ir ekstremalių situacijų atvejais, o karo metu ginkluotųjų pajėgų sudėtyje ginti valstybę, taip pat atlikti kitas šio ir kitų įstatymų nustatytas funkcijas.

2. Tarnyba yra viešasis juridinis asmuo, turi antspaudą su Lietuvos valstybės herbu ir savo pavadinimu.

3. Tarnyba savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos

Respublikos tarptautinėmis sutartimis, šiuo įstatymu, Vidaus tarnybos statutu ir kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, taip pat kitais teisės aktais.

4 straipsnis. Tarnybos veiklos principai

Tarnybos veikla grindžiama įstatymų viršenybės, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, asmenų lygybės įstatymams, politinio neutralumo, veiklos viešumo ir konfidencialumo derinimo, profesionalumo, asmeninės iniciatyvos ir tarnybinės drausmės derinimo, tarnybinio pavaldumo, proporcingumo naudojant prievartą principais.

5 straipsnis. Tarnybos bendradarbiavimas su kitomis valstybės, savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, visuomenės informavimo priemonėmis ir visuomene

1. Tarnyba su kitomis valstybės, savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, visuomeninėmis organizacijomis, fiziniais ir juridiniais asmenimis, visuomenės informavimo priemonėmis bendradarbiauja įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Tarnyba viešai teikia informaciją apie savo funkcijas, struktūrą, sprendžiamus klausimus ir kitą su Tarnybos veikla susijusią informaciją leisdamą neperiodinius informacinius leidinius arba kitu būdu.

II SKYRIUS TARNYBOS UŽDAVINIAI IR FUNKCIJOS

6 straipsnis. Tarnybos uždaviniai

Tarnybos uždaviniai:

- 1) atkurti ir (ar) užtikrinti viešąją tvarką ypatingų ir ekstremalių situacijų atvejais;
- 2) pagal savo kompetenciją likviduoti pavojus žmonių gyvybei ar sveikatai, turtui ypatingų ir ekstremalių situacijų atvejais;
- 3) užtikrinti sulaikytųjų, suimtųjų ir nuteistųjų konvojavimo organizavimą ir vykdymą;
- 4) užtikrinti svarbių valstybės objektų apsaugą;
- 5) atlikti asmenų paiešką;
- 6) sustiprinti Lietuvos policijos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, Vadovybės apsaugos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos pajėgas ir padėti šioms institucijoms įgyvendinant pavestas funkcijas;
- 7) ginti valstybę karo atveju;
- 8) atlikti kitus įstatymų Tarnybai pavestus uždavinius.

7 straipsnis. Tarnybos funkcijos

Tarnyba, įgyvendindama jai pavestus uždavinius:

- 1) slopina riaušes, masinius neramumus, grupinius veiksmus, kuriais pažeidžiama viešoji tvarka ar priešinamasi teisėsaugos pareigūnams, riaušes laisvės atėmimo vietose ar grupinius pasipriešinimus laisvės atėmimo vietų administracijai, taip pat kitokius tyčinius veiksmus, šurkščiai pažeidžiančius laisvės atėmimo vietų vidaus tvarką, išlaisvina įkaitus;
- 2) ypatingų ir ekstremalių situacijų atvejais užkerta kelią veiksams, keliantiems pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, turtui, gamtai arba šurkščiai pažeidžiantiems viešąją tvarką ar laisvės atėmimo vietos vidaus tvarką;
- 3) konvojuoja suimtuosius ir nuteistuosius į laisvės atėmimo vietas, iš vienos laisvės atėmimo vietos į kitą;
- 4) įstatymų nustatyta tvarka konvojuoja sulaikytuosius, suimtuosius ir nuteistuosius iš laisvės atėmimo vietų į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą, Apeliacinį, apygardos teismus, Lietuvos vyriausiąjį administracinį ir apygardos administracinius teismus, o ypatingo konvojaus atvejais (kai

konvojuojami nuteistieji, kuriems įsiteisėjęs teismo nuosprendis dėl laisvės atėmimo iki gyvos galvos, taip pat kitais įstatymų nustatytais atvejais) – ir į miestų ir rajonų apylinkės teismus ir atgal į laisvės atėmimo vietas, saugo juos per teismo posėdžius;

5) konvojuoja sulaikytuosius, suimtuosius ir nuteistuosius jų ekstradicijos atvejais, juos deportuojant, perduodant Tarptautiniam baudžiamajam teismui, perduodant pagal Europos arešto orderį, taip pat nuteistuosius perduodant toliau atlikti bausmę;

6) teisės aktų nustatyta tvarka dalyvauja ieškant iš laisvės atėmimo vietų pabėgusių ar konvojavimo metu pabėgusių asmenų ir juos sulaiko;

7) saugo svarbius valstybės objektus pagal Vyriausybės patvirtintą sąrašą;

8) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda Lietuvos policijai, Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos, Vadovybės apsaugos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos atlikti pavestas funkcijas. Tarnybos pajėgų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis pasitelkiamoms Tarnybos pajėgoms nustato vidaus reikalų ministras;

9) ginkluotųjų pajėgų sudėtyje gina valstybę karo metu;

10) padeda likviduoti ekstremalias situacijas ir jų padarinius;

11) dalyvauja Jungtinių Tautų ir kitų tarptautinių organizacijų pajėgų misijose;

12) bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių teisėsaugos ir kitomis institucijomis ir įstaigomis, tarptautinėmis organizacijomis Tarnybos kompetencijos klausimais;

13) kaupia, saugo ir analizuoja informaciją, reikalingą Tarnybos uždaviniams atlikti;

14) įgyvendina kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

III SKYRIUS TARNYBOS STRUKTŪRA IR VALDYMAS

8 straipsnis. Tarnybos, jos padalinių steigimas, reorganizavimas, pertvarkymas ir likvidavimas

1. Tarnybą steigia ir jos nuostatus tvirtina Vyriausybė. Tarnyba reorganizuojama, pertvarkoma ar likviduojama įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Tarnybos struktūrą nustato vidaus reikalų ministras Tarnybos vado teikimu. Tarnybos struktūra turi būti tokia, kad būtų užtikrintas greitas ir tikslus Tarnybai pavestų funkcijų atlikimas.

3. Tarnybos padalinius steigia, reorganizuoja, pertvarko ar likviduoja vidaus reikalų ministras Tarnybos vado teikimu. Tarnybos padaliniai turi būti dislokuoti taip, kad būtų užtikrintas Tarnybos pareigūnų atvykimas į ypatingos ar ekstremalios situacijos vietą ne vėliau kaip per 2 valandas nuo vidaus reikalų ministro įsakymo dėl Tarnybos pareigūnų panaudojimo ypatingai ar ekstremaliai situacijai likviduoti priėmimo momento.

9 straipsnis. Tarnybos vadovai

1. Tarnybai vadovauja ir už jos veiklą atsako Tarnybos vadas.

2. Vidaus reikalų ministras, suderinęs su Ministru Pirmininku, skiria Tarnybos vadą į pareigas penkerių metų kadencijai. Tarnybos vadas tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas vidaus reikalų ministrui.

3. Tarnybos vado pavaduotojus Tarnybos vado teikimu į pareigas skiria ir iš jų atleidžia vidaus reikalų ministras Vidaus tarnybos statuto nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS TARNYBOS PAREIGŪNŲ TEISĖS IR PAREIGOS

10 straipsnis. Tarnybos pareigūnų teisės

1. Tarnybos pareigūnas, įgyvendindamas šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytas Tarnybos funkcijas, turi teisę:

1) reikalauti iš fizinių ir juridinių asmenų imtis neatidėliotinių priemonių, kad būtų greitai pašalintos kliūtys, trukdančios Tarnybos pareigūnui atlikti jo tiesiogines užduotis. Teisėti Tarnybos pareigūno reikalavimai turi būti vykdomi besąlygiškai ir tuoj pat;

2) šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka panaudoti fizinę ir psichinę prievartą, specialiąsias priemones, šaunamuosius ginklus, sprogstamąsias medžiagas;

3) laikinai apriboti patekimą į teritoriją ar patalpas, sustabdyti darbus, apriboti ar uždrausti transporto eismą, jei kyla pavojus viešajai tvarkai, turto, asmens ar valstybės saugumui;

4) teisės aktų nustatyta tvarka ir atvejais naudoti specialius šviesos ir garso signalus, įrengtus transporto priemonėse;

5) įstatymų nustatyta tvarka gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų juridinių ir fizinių asmenų informaciją, būtiną Tarnybos uždaviniams įgyvendinti;

6) fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus nepažeisdamas asmens teisės į privatų ir šeimos gyvenimą;

7) pagrįstai įtardamas, kad padarytas administracinis teisės pažeidimas ar nusikalstama veika, ir kitais įstatymų nustatytais atvejais tikrinti asmens, transporto priemonės, krovinių, ginklų ar kitų daiktų dokumentus ir laikinai, kol bus priimtas kompetentingos institucijos sprendimas, juos paimti ir saugoti;

8) pristatyti administracinį teisės pažeidimą padariusį asmenį į policiją arba į savivaldybės seniūnijos kaimo vietovėje patalpas;

9) apžiūrėti asmenį, jeigu pagrįstai mano, kad jis turi daiktų, kuriais gali susižaloti, sužaloti kitą asmenį ar Tarnybos pareigūną;

10) persekiodamas konvojavimo metu ar iš laisvės atėmimo vietos pabėgusį asmenį arba nusikalstamos veikos padarymu įtariamą asmenį, taip pat siekdamas užkirsti kelią daromai nusikalstamai veikai, bet kuriuo paros laiku įeiti į fiziniams ir juridiniams asmenims priklausančias gyvenamąsias ar negyvenamąsias patalpas, teritorijas, sustabdyti ir patekti į transporto priemones. Atsisakius paklusti, Tarnybos pareigūnas turi teisę visomis įmanomomis priemonėmis atidaryti patalpas ir transporto priemones. Ši teisė taip pat suteikiama ekstremalių situacijų atvejais. Apie tokius veiksmus per 24 valandas turi būti pranešta prokurorui;

11) persekiodamas konvojavimo metu ar iš laisvės atėmimo vietos pabėgusį asmenį arba administracinio teisės pažeidimo ar nusikalstamos veikos padarymu įtariamą asmenį, veždamas asmenį, kuriam būtina neatidėliotina medicinos pagalba, į sveikatos priežiūros įstaigą ar kitais neatidėliotinais atvejais nekliudomai naudotis visomis transporto priemonėmis, priklausančiomis fiziniams ar juridiniams asmenims, išskyrus diplomatinį ir konsulinį įstaigų transporto priemones;

12) tikrinti ir apžiūrėti į saugomų objektų teritoriją įvažiuojančias ir iš jos išvažiuojančias transporto priemones, fiziniams ar juridiniams asmenims priklausančiose transporto priemonėse esančius krovinius ir daiktus, taip pat kontrolės postuose tikrinti ir apžiūrėti asmenis ir jų bagažą.

2. Tarnybos pareigūnas turi ir kitų įstatymų jam suteiktų teisių.

11 straipsnis. Tarnybos pareigūnų pareigos

1. Tarnybos pareigūnas, atlikdamas šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytas Tarnybos funkcijas, privalo:

1) gerbti ir ginti žmogaus orumą, užtikrinti ir saugoti jo teises ir laisves;

2) gavęs pranešimą apie daromą nusikalstamą veiką ar kitą teisės pažeidimą arba pats būdamas įvykio liudytoju, imtis neatidėliotinių priemonių, kad būtų užkirstas kelias daromai nusikalstamai veikai ar kitam teisės pažeidimui, apsaugota įvykio vieta ir įrodymai, nustatyti liudytojai, sulaukęs nusikalstamą veiką padaręs asmuo, ir pranešti apie tai policijos įstaigai. Šio punkto reikalavimai (išskyrus reikalavimą pranešti apie tai policijos įstaigai) netaikomi tarnybos pareigūnui tais atvejais, kai šios pareigos atlikimas pakenktų įgyvendinti Tarnybos uždavinius;

3) suteikti neatidėliotiną medicinos ar kitą būtiną pagalbą nukentėjusiam ar bejėgiškos būklės asmeniui;

4) imtis visų galimų priemonių žmonėms, turtui ir gamtai gelbėti ypatingų ir ekstremalių

situacijų atvejais;

5) laikyti paslapyje konfidencialaus pobūdžio informaciją, jeigu kitko nereikalauja tarnybinės pareigos.

2. Tarnybos pareigūnas privalo vykdyti ir kitas įstatymų jam nustatytas pareigas.

3. Tarnybos pareigūnas tarnybos metu privalo dėvėti uniformą.

V SKYRIUS

ŠAUNAMŲJŲ GINKLŲ IR PRIEVARTOS PANAUDOJIMAS

12 straipsnis. Prievartos rūšys ir jos panaudojimo atvejai

1. Tarnybos pareigūnas šio ir kitų įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka gali panaudoti psichinę ar fizinę prievartą, specialiąsias priemones, šaunamąjį ginklą ir sprogstamąsias medžiagas.

2. Psichinę prievartą galima naudoti tik šio įstatymo 13 straipsnio 1, 4 dalyse ir 14 straipsnio 2 dalyje nustatytais atvejais.

3. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik tarnybinio būtinumo atvejais ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai atlikti, ir tik po to, kai įtikinimo priemonės buvo neveiksmingos arba negalimos. Prievartos rūšį ir jos panaudojimo ribas Tarnybos pareigūnas pasirenka atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį ir individualias pažeidėjo savybes. Naudodamas prievartą, Tarnybos pareigūnas privalo stengtis išvengti sunkių padarinių žmonėms ir turtui.

4. Prieš naudodamas prievartą, Tarnybos pareigūnas privalo įspėti apie šį ketinimą ir suteikti asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia grėsmę pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai arba kai toks įspėjimas neįmanomas.

5. Jeigu Tarnybos pareigūnas su savimi neturi specialiųjų priemonių ar šaunamojo ginklo, jis gali panaudoti bet kokias priemones, būtinas tarnybinei pareigai atlikti.

6. Apie Tarnybos pareigūno panaudotą prievartą, lėmusią žmogaus mirtį arba sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

13 straipsnis. Fizinės prievartos ir specialiųjų priemonių panaudojimo pagrindai

1. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti fizinę prievartą, specialiąsias priemones:

1) siekdamas apsisaugoti ar apsaugoti kitus žmones nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai arba išgelbėti žmogų nuo susižalojimo ar savižudybės;

2) užtikrindamas Tarnybos pareigūno teisėto reikalavimo įvykdymą, kai asmuo vengia tai padaryti;

3) sulaikydamas teisės pažeidimą padariusį asmenį, kuris aktyviais veiksmais vengia sulaikymo;

4) kai kėsিনamasi į Tarnybos saugomą objektą, transporto priemonę, šaunamąjį ginklą, sprogstamąsias medžiagas, specialiąsias ryšio priemones, specialiąsias priemones ar kitą Tarnybos turtą;

5) ypatingų situacijų metu;

6) prieš transporto priemonę, kai jos vairuotojas nepakluso Tarnybos pareigūno aiškiai išreikštam teisėtam reikalavimui.

2. Tarnybos pareigūnas taip pat turi teisę naudoti antrankius arba surišimo priemones pristatydamas, konvojuodamas asmenį į policijos arba kitų valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų patalpas.

3. Fizinę prievartą ir specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) draudžiama naudoti prieš moteris, nepilnamečius ir neįgalius asmenis, kai jų negalia akivaizdi, išskyrus atvejus, kai jie patys užpuola arba priešinasi jėga ar ginklu.

4. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti sprogstamąsias medžiagas sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys grėsmę žmogaus gyvybei ir sveikatai nusikalstami veiksmai.

5. Specialioji riaušių malšinimo technika gali būti panaudota šiais atvejais:

- 1) ypatingų situacijų metu;
- 2) atremiant saugomų objektų užpuolimą, kai gresia tiesioginis pavojus pareigūno ar kito žmogaus gyvybei;
- 3) kai būtina išlaisvinti įkaitus arba užkirsti kelią teroro aktui.

14 straipsnis. Šaunamojo ginklo panaudojimas

1. Jeigu kitos prievartos priemonės yra neveiksmingos, Tarnybos pareigūnas kaip išimtinę priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, išskyrus atvejus, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė (šoviniams, granatams su cheminėmis medžiagomis ar preparatais (neturinčiais naikinamojo poveikio) arba skausmą sukeliančiais elementais iššauti).

2. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis šiais atvejais:

1) gindamasis ar gindamas kitus asmenis nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

2) ypatingų situacijų atvejais;

3) sulaikydamas nusikalstamos veikos padarymu įtariamą ar nusikalstamą veiką padariusį asmenį, kuris aktyviais veiksmais vengia sulaikymo, iš laisvės atėmimo vietos ar konvojavimo metu pabėgusį asmenį, taip pat asmenį, atsisakantį įvykdyti teisėtą reikalavimą padėti ginklą ar kitą daiktą, kuriuo galima sužaloti žmogų;

4) atremdamas saugomų objektų užpuolimą, kai gresia tiesioginis pavojus paties pareigūno ar kito žmogaus gyvybei;

5) kai būtina išlaisvinti įkaitus arba užkirsti kelią teroro aktui.

3. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš transporto priemonę sulaikydamas iš laisvės atėmimo vietos ar konvojavimo metu pabėgusį asmenį, taip pat sulaikydamas nusikalstamos veikos padarymu įtariamą arba nusikalstamą veiką padariusį asmenį, kuris nepaklūsta Tarnybos pareigūno aiškiai išreikštam reikalavimui sustoti, kai to asmens toliau vairuojama transporto priemonė kelia grėsmę Tarnybos pareigūno ar kitų žmonių gyvybei ar sveikatai.

4. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, kai jis kelia grėsmę Tarnybos pareigūno ar kitų žmonių sveikatai ar gyvybei.

5. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą patekdamas į patalpas ir siekdamas sulaikyti iš laisvės atėmimo vietos ar konvojavimo metu pabėgusį asmenį arba nusikalstamos veikos padarymu įtariamą ar ją padariusį asmenį.

6. Draudžiama naudoti šaunamuosius ginklus žmonių susibūrimo vietose, jeigu nuo to gali nukentėti pašaliniai asmenys, taip pat prieš moteris, nepilnamečius ir neįgalius asmenis, kai jų negalia akivaizdi, išskyrus atvejus, kai jie patys užpuola arba priešinasi šaunamuojų ginklų.

15 straipsnis. Tarnybos pareigūno atsakomybė

1. Tarnybos pareigūnas asmeniškai atsako už savo veiksmus, sprendimus ir jų padarinius.

2. Tarnybos pareigūnas, kuris, atlikdamas jam patikėtas pareigas, pažeidė įstatymų reikalavimus, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka traukiamas tarnybinėn, administracinėn, materialinėn ar baudžiamojon atsakomybėn.

3. Žinomai neteisėto įsakymo ar nurodymo vykdymas Tarnybos pareigūno nuo atsakomybės neatleidžia.

4. Neteisėta Tarnybos pareigūno veika fiziniam ar juridiniam asmeniui padarytą žalą atlygina valstybė teisės aktų nustatyta tvarka.

5. Tarnybos pareigūnas, kuris veikė pagal įstatymų ir kitų teisės aktų jam suteiktus įgaliojimus, neatsako už žalą, padarytą veikiant pagal įstatymų ir kitų teisės aktų suteiktus įgaliojimus.

16 straipsnis. Ginkluoto Tarnybos pareigūno asmens saugumo garantijos

1. Tarnybos pareigūnas turi teisę išimti šaunamąjį ginklą iš dėklo ir parengti jį panaudoti, jei jis mano, kad konkrečiomis aplinkybėmis gali tekti jį panaudoti.

2. Tarnybos pareigūnas, nekeldamas grėsmės įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą, išsikviesti pagalbą arba įspėti apie galimą šaunamojo ginklo panaudojimą.

3. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti psichinę ar fizinę prievartą, specialiąsias priemones, jeigu sulaikomas ar sulaikytas asmuo bando panaudoti prievartą arba artinasi prie Tarnybos pareigūno ir neklauso jo reikalavimo laikytis nurodyto atstumo, arba kėsinais atimti iš Tarnybos pareigūno šaunamąjį ginklą. Jeigu panaudotos prievartos priemonės yra neveiksmingos arba jas panaudoti neįmanoma dėl asmens intensyviai daromų veiksmų, o delsimas kelia grėsmę Tarnybos pareigūno gyvybei, Tarnybos pareigūnas gali panaudoti šaunamąjį ginklą.

VI SKYRIUS

TARNYBOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS YPATINGŲ IR EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ METU

17 straipsnis. Tarnybos veiklos organizavimas ypatingų ir ekstremalių situacijų metu

1. Tarnybos pareigūnai gali būti siunčiami ypatingos ar ekstremalios situacijos likviduoti tik vidaus reikalų ministro įsakymu.

2. Ypatingos ar ekstremalios situacijos metu Tarnybos pareigūnams, pasiųstiems į ypatingos ar ekstremalios situacijos vietą (toliau – Tarnybos pajėgos), tiesiogiai vadovauja Tarnybos vadas arba jo įgaliotas Tarnybos pareigūnas (toliau – operacijos vadovas).

18 straipsnis. Vadovavimas ypatingos situacijos likvidavimui

1. Operacijos vadovas tiesiogiai vadovauja Tarnybos pajėgoms, dalyvaujančioms likviduojant ypatingą situaciją. Operacijos vadovas nustato ypatingos situacijos likvidavimo tvarką, būdus, priemones, veiksmų mastą.

2. Operacijos vadovo ir kitų Tarnybos pareigūnų nurodymai ypatingos situacijos metu yra privalomi. Duodamas nurodymus, operacijos vadovas privalo atsižvelgti į jo vadovaujamų pajėgų kompetenciją ir veiklos specifiką. Ypatingos situacijos metu niekas negali trukdyti operacijos vadovo ar kitų Tarnybos pareigūnų veiksmams. Operacijos vadovo nurodymus turi teisę atšaukti tik pats operacijos vadovas, Tarnybos vadas ar vidaus reikalų ministras.

3. Ypatingos situacijos metu kilus tiesioginiam pavojui žmonių sveikatai, gyvybei, turtui ar aplinkai, operacijos vadovas gali laikinai apriboti patekimą į tam tikrą teritoriją ar patalpas, duoti nurodymą evakuoti jose esančius žmones, sustabdyti darbus, išjungti elektros ar kitokius įrenginius, apriboti ar uždrausti transporto priemonių eismą.

4. Operacijos vadovas atsako už ypatingos situacijos likvidavimą ir už Tarnybos pareigūnų saugumą.

19 straipsnis. Tarnybos pajėgų pasitelkimas ekstremalių situacijų metu

Tarnybos pajėgų pasitelkimą ekstremalių situacijų metu reglamentuoja įstatymai ir kiti teisės aktai.

VII SKYRIUS

TARNYBOS FINANSAVIMAS, MATERIALINIS APRŪPINIMAS IR VEIKLOS KONTROLĖ

20 straipsnis. Tarnybos finansavimas

1. Tarnyba finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto.

2. Tarnybai finansuoti gali būti naudojamos ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos.

21 straipsnis. Tarnybos veiklos kontrolė

1. Tarnybos veiklą kontroliuoja vidaus reikalų ministras, kitos valstybės institucijos ir įstaigos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Tarnybos vidaus darbo tvarką nustato Tarnybos vadas.
3. Tarnybos vidaus kontrolė ir vidaus auditas atliekami Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nustatyta tvarka.

VIII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22 straipsnis. Tarnybos pareigūnų uniformos, skiriamieji ženklai, pareiginiai laipsniai, pareigūnų pažymėjimai ir pareigūnų socialinės garantijos

1. Įsigaliojus šiam įstatymui, Tarnybos pareigūnai dėvi vidaus tarnybos pareigūnų uniformas su skiriamaisiais ženklais tol, kol bus išduota Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtinta nauja Tarnybos pareigūnų uniforma ir skiriamieji ženklai.
2. Tarnybos pareigūnams paliekami iki Vidaus reikalų ministerijos vidaus tarnybos dalinių reorganizavimo jų turėti laipsniai.
3. Įsigaliojus šiam įstatymui, Tarnybos pareigūnų vidaus tarnybos pažymėjimai lieka galioti iki jų galiojimo termino pabaigos, bet ne ilgiau kaip vienus metus.
4. Tarnybos pareigūnams taikomos Vidaus tarnybos statuto nustatytos socialinės garantijos.

23 straipsnis. Pasiūlymai Vyriausybei

Vyriausybė per 6 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo:

- 1) reorganizuoja Vidaus reikalų ministerijos vidaus tarnybos dalinius į Viešojo saugumo tarnybą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos;
- 2) patvirtina ar pakeičia kitus teisės aktus, reikalingus šio įstatymo nuostatoms įgyvendinti.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS